

Röyhelökarve

Jättesköldlav

Cetrelia olivetorum

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Röyhelökarve on melko suuri, röyhelömainen, pyöreä- ja leveäliuskainen, höllästi alustassaan kiinni oleva jäkälä. Yläpinta on vaalean vihertävän harmaa ja siinä näkyy pieniä valkeita pistemäisiä valehuokosia. Ala-puoli on keskeltä musta ja reunoilta ruskea. Liuskojen reunoilla on yleensä so-raaleja, jotka muodostavat reunaan valkoisen reunuksen. Lajin voi sekoittaa yleiseen harmaaröyhelöön (*Platismatia glauca*), jonka liuskat ovat usein laidoilta repaleiset ja pöimuttuneet.

Elinympäristö ja levinneisyys

Röyhelökarve kasvaa yleensä kosteilla ja varjoisilla kallioseinämillä usein kalliosammalten joukossa. Sitä on tavattu myös puiden rungoilta. Lajia esiintyy maan etelä- ja keski-osissa.

Nykytila ja uhkatekijät

Röyhelökarve on kostean pienilmaston vaatijana tyypillinen varjoisan metsän ympäröimällä kalliojyrkänteellä kasvava jäkälä, jonka kasvupaikat ovat vähentyneet metsätalouden aiheuttamien muutosten takia. Myös kuluminen, rakentaminen ja ilmansaasteet uhkaavat lajia. Röyhelökarpeen nykyisistä tunnetuista kasvupaikoista on suojeltu neljännes.

Hoitosuosituks

Erityisesti suojeltavan röyhelökarpeen kasvupaikka rajataan riittävän laajalti metsänkäsittelyn ulkopuolelle, ja kasvupaikan ympäristö säilytetään jatkuvasti peitteisenä, jotta alueen pienilmasto ei muutu jäkälälle liian kuivaksi. Jotkut esiintymistä sijaitsevat metsälain mukaisilla jyrkänteillä. Kalliojyrkänteiden ja niiden välittömien lähimetsien suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

Anonyymi 1983: Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimi-kunnan mietintö III, Suomen uhanalaiset kasvit. - Komitea-mietintö 1985:43. Helsinki, 431 s.

Dobson, F. 2005: Lichens, An Illustrated Guide to the British and Irish Species. - Cambrian Printers, Aberystwyth, Wales, 480 s.

Jahns, H. 1988: Sanikkaiset, sammalet, jäkälät. - Helsinki, 262 s.

Stenroos, S., Ahti, T., Lohtander, K. & Myllys, L. (toim.) 2011: Suomen jäkäläopas. — Norrlinia 21: 1–534.

Kuva: Anna Uusitalo